

**ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
ГЕОГРАФІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
Кафедра фізичної географії та раціонального природокористування**

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Декан географічного факультету

/Калинич І. В./

« 29 » червня 2021 року

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
МЕТОДИКА ПОЗАКЛАСНОГО ТА ПОЗАШКІЛЬНОГО НАВЧАННЯ
ГЕОГРАФІЇ**

Рівень вищої освіти	другий (магістерський)
Галузь знань	01 Освіта/Педагогіка
Спеціальність	014 Середня освіта
Предметна спеціальність	014.07 Географія
Освітня програма	Географія
Статус дисципліни	вибіркова
Мова навчання	українська

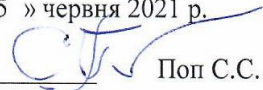
Ужгород 2021

Робоча програма навчальної дисципліни **«Методика позакласного та позашкільного навчання географії»** для здобувачів вищої освіти галузі знань **01 Освіта/Педагогіка** спеціальності **014 Середня освіта** предметної спеціальності **014.07 Географія** освітньої програми **Географія**.

Розробники: Шароді Ю.В. - магістр географії, асистент кафедри фізичної географії та раціонального природокористування;

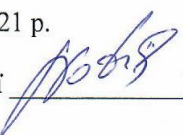
Робочу програму розглянуто та затверджено на засіданні кафедри фізичної географії та раціонального природокористування

протокол № 11 від « 25 » червня 2021 р.

Завідувач кафедри Поп С.С.

Схвалено науково-методичною комісією географічного факультету

протокол №8 від « 29 » червня 2021 р.

Голова науково-методичної комісії Потіш Л.А.

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Розподіл годин за навчальним планом	
	Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Кількість кредитів ЄКТС – 4	Рік підготовки:	
Загальна кількість годин – 120	I	I
Кількість модулів – 2	Семестр:	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи студента – 4	2	2
	Лекції:	
	24	8
	Практичні (семінарські):	
	18	2
Вид підсумкового контролю: залік	Лабораторні:	
	-	-
Форма підсумкового контролю: усне опитування	Самостійна робота:	
	78	110

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета: викладання навчальної дисципліни «**Методика позакласного та позашкільного навчання географії**» є систематизація й узагальнення студентами знання теорій, концепцій, закономірностей, головних категорій методики навчання географії; ознайомлення з методологічною основою наукових досліджень географічної науки та з сучасними методами проведення означених досліджень в процесі позакласної роботи з географії, розширенні географічного світогляду і поглибленні знань в галузі географічної науки, удосконаленні загальнонавчальних і спеціальних для географії умінь і навичок учнів.

Завдання:

- ознайомити з теорією та методологією проведення географічних наукових досліджень поза навчальною програмою, принципами, методиками та організаційними формами;

- вивчити основні методи, що використовують у географічних наукових дослідженнях, закріпити дослідницькі навички організації географічних досліджень;

- вивчити принципи і засади планування наукових спостережень і експериментів в позакласній та позашкільній роботі;

- вивчити методи і засоби проведення інформаційного пошуку, удосконалити уміння самостійно поповнювати свої знання з різних джерел інформації;

- знати закономірності процесів, що відбуваються в геосистемах різного рівня складності, а також правила проведення сучасних досліджень географічної науки;

- вміти застосовувати математично-статистичні методи опрацювання даних отриманих при проведенні географічних досліджень;

- творчо аналізувати результати наукової та виробничої роботи, самостійно знаходити шляхи її удосконалення та вміти інформативно та обґрунтовано оформити їх у відповідних інформаційних джерелах.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні володіти наступними компетентностями: загальними:

- здатність приймати обґрунтовані рішення;

- здатність працювати в команді;

- здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях;

- здатність до виконання дослідницької роботи з елементами наукової новизни. фаховими:

- здатність належно використовувати географічну термінологію, ефективно і вільно передавати географічні ідеї, принципи і теорії письмовими, усними та візуальними засобами;
- здатність виконувати польові дослідження природних і суспільних об'єктів та процесів, географічні дослідження, інтерпретувати отримані результати досліджень, застосовувати їх у професійній діяльності;

- здатність застосовувати набуті географічні і психолого-педагогічні компетентності, знання сучасних методик і освітніх технологій для формування в учнів загальних і предметних компетентностей та здійснення міжпредметних зв'язків географії в основній (базовій) середній школі;

- здатність усвідомлювати сутність взаємозв'язків між природним середовищем та людиною, розуміти та пояснювати стратегію сталого розвитку людства;

- здатність реалізовувати красназавчий підхід на уроках географії, у позакласній та позашкільній діяльності;

- здатність оцінювати рівень негативного впливу природних та антропогенних факторів на довкілля та людину.

3. ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Передумовами вивчення навчальної дисципліни «**Методика позакласного та позашкільного навчання географії**» є опанування таких навчальних дисциплін (НД) освітньої програми (ОП):

ОК 1.2.4. «Дидактика географії»

ОК 1.2.5 «Інформаційні технології в географічній освіті та науці»

4. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Відповідно до освітньої програми «Географія», вивчення навчальної дисципліни повинно забезпечити досягнення здобувачами вищої освіти таких програмних результатів навчання (ПРН):

Програмні результати навчання	Шифр ПРН
Знання основних законів, закономірностей, понять та наукової термінології новітніх напрямків сучасної географічної освіти та науки; знання системи освіти та науки України, стану її адаптації в європейський простір.	ПРН 1
Знання принципів, методів, закономірностей, структури педагогічного процесу, новітніх освітніх засобів і технологій, які є придатними для викладання різних географічних дисциплін у вищій школі та в загальноосвітніх навчальних закладах.	ПРН 3
Знання технічних і програмних засобів для реалізації прикладних задач, обробки баз даних з урахуванням особливостей сфери застосування у галузі географічних наук; розуміння основних операцій для використання геоінформаційних систем з відповідним програмним забезпеченням.	ПРН 7
Уміння вирішувати конкретну наукову проблему (фундаментальну або прикладну) географічної освіти і науки, використовуючи сучасні техніку, технологію, методи і методологічні підходи, здобувати нові знання і зіставляти їх з отриманими раніше, викладати їх у формі звіту, публікації, доповіді.	ПРН 9

Очікувані результати навчання, які повинні бути досягнуті здобувачами освіти після опанування навчальної дисципліни «Педтехнології навчання географії у ЗОНС»:

Очікувані результати навчання з дисципліни	Шифр
Здатність самовдосконалюватися, постійно підвищувати кваліфікацію із розумінням предметної області обраної професії, її основних концепцій, понятійно-термінологічного апарату та місця у загальній системі знань про природу і суспільство.	ЗК 2
Здатність спілкуватися державною мовою, уміти комунікувати з іншими, логічно викладати свою думку як усно, так і письмово.	ЗК 3
Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні сучасні технології у науковій, освітній, просвітницькій та громадській роботі, абстрактно мислити та системно аналізувати і узагальнювати інформацію в галузі предметної діяльності.	ЗК 4
Уміння об'єктивно оцінювати і доносити знання як до фахової аудиторії, так і до широкого загалу із використанням наукової термінології та сучасних методів і технологій презентації інформаційних матеріалів.	ЗК 8
Здатність до постійного професійного самовдосконалення, вивчення і креативного застосування досягнень національної та світової географічної науки в науковій і педагогічній діяльності.	ФК 2
Здатність розвивати викладацькі компетентності, вміння застосувати на практиці набуті географічні і психолого- педагогічні компетентності, знання сучасних методів і прийомів навчання географії у вищих навчальних закладах відповідно до вимог державних освітніх стандартів.	ФК 4
Здатність застосування новітніх інформаційних технологій та методів	ФК 6

швидкого пошуку необхідної професійної інформації, вміння її аналізу та опрацювання з метою напрацювання ідей щодо подальшого розвитку географічної освіти та науки.	
Здатність на глобальному, регіональному і локальному рівнях аналізувати в часі і просторі взаємопов'язані природні процеси і явища. Здатність логічного і світоглядного мислення в процесі освітньої, наукової і громадянської діяльності, осмислювати взаємозв'язки і закономірності в еколого-, гео-, соціо-просторі.	ФК 7

5. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання з навчальної дисципліни **«Методика позакласного та позашкільного навчання географії»** є: накопичувальна бально-рейтингова система, що передбачає оцінювання студентів за усі види аудиторної та самостійної роботи, спрямовані на оволодіння навчального матеріалу за освітньою програмою «Географія». Підсумкова оцінка іспиту виставляється студенту як за 100 бальною шкалою відповідно до Болонської системи, так і за національною дворівневою шкалою (зараховано, незараховано) за відомою таблицею. Протягом семестру здійснюється поточний контроль на аудиторних заняттях і консультаціях та проміжний шляхом виконання модульних контрольних робіт. Підсумковий контроль – складання заліку у формі усного опитування. Студентам, які не виявили бажання покращити отриману оцінку за накопичувально-рейтинговою системою протягом семестру виставляється на їх прохання рейтингова оцінка без складання заліку. Оцінка «незараховано» записується тільки у екзаменаційну відомість, а позитивні оцінки записуються у залікову книжку студента та екзаменаційну відомість згідно Болонської системи оцінювання.

Форми контролю та критерії оцінювання результатів навчання

Форми поточного контролю: семінарські заняття, індивідуальні консультації, зворотній зв'язок на лекціях через запитання по ходу лекції або швидке тестування за матеріалом прослуханих лекцій.

Форма модульного контролю: модульні письмові контрольні роботи.

Форма підсумкового семестрового контролю: усний залік.

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 1)

Поточне оцінювання та самостійна робота							Модульна контрольна робота	Сума
T1	T2	T3	T4	T5...	T6	T7	60	100
6	6	6	6	6	6	4		

T1, T2 ... – теми семінарських занять

Оцінювання окремих видів навчальної роботи з дисципліни

Вид діяльності здобувача вищої освіти	Модуль 1	
	Кількість, год	Максимальна кількість балів

		(сумарна)
Практичні (семінарські) заняття	18	40
Лабораторні заняття (допуск, виконання та захист)	-	—
Презентація інд. завдань		
Модульна контрольна робота	1	60
Разом	19	100

Критерії оцінювання модульної контрольної роботи

До модульного контролю допускаються студенти, які при поточному контролі набрали не менше 10 балів (тобто 25% від максимальної оцінки поточного контролю). Оцінювання модульної контрольної роботи, яка включає три теоретичні питання сумарно за три теоретичні питання оцінюються максимально до 60 балів (по 20 балів за кожне питання). Решту 40 балів (до 100-бальної оцінки) студент накопичує проявляючи активність на семінарських заняттях та даючи правильні відповіді на запитання по ходу лекцій, а також за проміжний експрес тестовий письмовий контроль пройденого програмного матеріалу в ході лекцій.

Критерії оцінювання курсової роботи (проєкту) (у разі потреби)

Курсова робота не передбачена навчальним планом дисципліни.

Критерії оцінювання підсумкового семестрового контролю

Результат підсумкового семестрового контролю за 100-бальною шкалою викладач оголошує студентам на останньому семінарському занятті. Він включає бали отримані при поточному, проміжному та модульному контролі. Студент може покращити позитивну підсумкову оцінку складаючи усний залік за програмою дисципліни або йому виставляються підсумкова семестрова оцінка у екзаменаційну відомість та залікову книжку за його бажанням.

Залік проводиться у формі усного опитування з метою з'ясування рівня знань студентів, які виявили бажання покращити підсумкову семестрову оцінку, яку отримано за накопичувальною кредитно-бальною системою, однак не менше 60 балів. Обов'язково складають залік студенти, які мають підсумкову семестрову оцінку від 35 до 59 балів (FX), а студенти, які отримали нижче 35 балів не мають права складати залік з можливістю повторного вивчення дисципліни.

6. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

6.1. Зміст навчальної дисципліни

Тема 1. Позакласна та позаурочна форма навчання як форма проведення навчання географії. Педагогічні цілі і завдання позакласного та позаурочного навчання географії. Дидактичні принципи позакласного та позаурочного навчання. Сучасні методики і освітні технології позашкільного та позакласного навчання географії. Оцінка ефективності позакласної роботи з географії. Науково-методичне забезпечення позашкільної освіти. Сучасні та інноваційні підходи до організації позакласного та позаурочного навчання розрізі патріотичної та виховної компоненти.

Тема 2. Позаурочна форма проведення навчання географії та її види. Домашня робота з географії, позаурочні спостереження учнів за довкіллям, позаурочні учнівські навчально-дослідницькі проєкти з географії. Домашня робота (виконання домашніх завдань) з географії як основний вид позаурочної форми проведення навчання географії та її поділ. Дидактичні цілі

домашньої роботи з географії та управління нею. Сутність домашнього завдання з географії та його види.

Тема 3. Види та форми-підвиди позакласного навчання географії. Форми-підвиди систематичного позакласного навчання географії (факультативні заняття з географії, географічний гурток, шкільний краєзнавчий музей, географічний клуб, співпраця з Малою академією наук (МАН) України, шкільний осередок Українського географічного товариства тощо). Форми-підвиди періодичного позакласного навчання географії (тиждень географії, географічна конференція, географічний вечір, географічна олімпіада, географічний турнір, географічні дебати). Форми-підвиди епізодичного позакласного навчання географії (географічна екскурсія, туристський похід тощо).

Тема 4. Методика організації і проведення позакласної та позаурочної форми навчання з географії у 6 класі. Огляд програм факультативних курсів 6 клас, рекомендованих МОН України, для реалізації варіативної складової навчальних планів. Очікувані результати навчально-пізнавальної діяльності: знаннявий, діяльнісний та ціннісний компонент. Методика проведення теоретичних та практичних занять курсу. Організація позаурочних спостережень учнів 6 класу за довкіллям.

Тема 5. Методика організації і проведення позакласної та позаурочної форми навчання з географії у 7 класі. Огляд програм факультативних курсів 7 клас, рекомендованих МОН України, для реалізації варіативної складової навчальних планів. Очікувані результати навчально-пізнавальної діяльності: знаннявий, діяльнісний та ціннісний компоненти. Методика проведення теоретичних та практичних занять курсу. Організація позаурочних спостережень учнів 7 класу за довкіллям.

Тема 6. Методика організації і проведення позакласної та позаурочної форми навчання з географії у 8 класі. Огляд програм факультативних курсів у 8 класі, рекомендованих МОН України, для реалізації варіативної складової навчальних планів. Структура програми «Основи топографічних знань». Очікувані результати навчально-пізнавальної діяльності: знаннявий, діяльнісний та ціннісний компонент. Методика проведення теоретичних та практичних занять курсу. Організація позаурочних занять учнів 8 класу.

Тема 7. Методика організації і проведення позакласної та позаурочної форми навчання з географії у 9 класі. Огляд програм факультативних курсів 9 класу, рекомендованих МОН України, для реалізації варіативної складової навчальних планів. Структура програми «Картографія». Очікувані результати навчально-пізнавальної діяльності: знаннявий, діяльнісний та ціннісний компонент. Методика проведення теоретичних та практичних занять курсу. Організація позаурочних занять учнів 9 класу.

Тема 8. Методика організації і проведення позакласної та позаурочної форми навчання з географії у 10 класі. Огляд програм факультативних курсів 10 класі, рекомендованих МОН України, для реалізації варіативної складової навчальних планів. Структура програми «Основи геоінформаційних систем і технологій». Очікувані результати навчально-пізнавальної діяльності: знаннявий, діяльнісний та ціннісний компонент. Методика проведення теоретичних та практичних занять курсу. Організація позаурочних занять та заходів з учнями 10 класу.

Тема 9. Методика організації і проведення позакласної та позаурочної форми навчання з географії у 11 класі. Огляд програм факультативних курсів 11 класу, рекомендованих МОН України, для реалізації варіативної складової навчальних планів. Структура програми «Загальна географія». Очікувані результати навчально-пізнавальної діяльності: знаннявий, діяльнісний та ціннісний компонент. Методика проведення теоретичних та практичних занять курсу. Географічний практикум.

Тема 10. Географічні олімпіади і конкурси. Методичні поради до організації шкільних, районних (міських), обласних олімпіад з географії. Олімпіадні завдання з географії: теоретичні, практичні та тестові. Типи теоретичних завдань і їх комплектування. Репродуктивні, продуктивні, проблемні та творчі завдання. Як успішно виконати теоретичні завдання? Організація підготовки учнів до олімпіади. Тренувальні теоретичні завдання до шкільного (I-go) етапу.

Тема 11. Методика організації і проведення тижня географії в школі. Географічний тиждень, масова форма організації позакласної роботи. Методичні рекомендації проведення

тижня географії у школі. Відкриття тижня географії. Орієнтовний план проведення тижня географії: змістовне і креативне планування. Навчально-виховні заходи з географії, конкурси, геовікторини, сценарії заходів, свят.

Тема 12. Методика організації і проведення туристично-краєзнавчої роботи. Зміст краєзнавчої роботи. Основні форми туристично-краєзнавчої роботи: екскурсія, подорожі, естафета, експедиції. Спортивне орієнтування. Туристично-краєзнавчі заходи. Наукова і практична спрямованість туристично-краєзнавчої роботи. Туристсько-краєзнавча робота як засіб конкретизації, доповнення і систематизації знань учнів. Цікаві географічні факти. Географічні рекорди.

Тема 13. Методика організації і проведення учнівських географічних науково-дослідних робіт. Навчальна програма курсу за вибором «Основи дослідницького пошуку». Форми науково-дослідної роботи учнів. Застосування проектної методики в позаурочній діяльності. Умови проведення конкурсу МАН. Методичні матеріали підготовки до Всеукраїнського конкурсу-захисту науково-дослідницьких робіт МАН України. Підготовка до конкурсу-захисту МАН.

6.2. Структура навчальної дисципліни (для денної форми навчання)

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	Форма навчання:					
	Ус ь о го	у тому числі				
		ле кц ії	пр ак ти чн і (с ем ін ар сь кі)	ла бо ра то рн і	ін ди ві ду ал ьн а ро бо та	са мо ст ій на ро бо та
Модуль 1.						
Тема 1. Позакласна та позаурочна форма навчання як форма проведення навчання географії. Педагогічні цілі і завдання позакласного та позаурочного навчання географії. Дидактичні принципи позакласного та позаурочного навчання. Сучасні методики і освітні технології позашкільного та позакласного навчання географії. Оцінка ефективності позакласної роботи з географії. Науково-методичне забезпечення позашкільної освіти. Сучасні та інноваційні підходи до організації позакласного та позаурочного навчання розрізі патріотичної та виховної компоненти.	12	2	2			8
Тема 2. Позаурочна форма проведення навчання географії та її види. Домашня робота з географії, позаурочні спостереження учнів за довкіллям, позаурочні учнівські навчально-дослідницькі проекти з географії. Домашня робота (виконання	14	3	2			9

домашніх завдань) з географії як основний вид позаурочної форми проведення навчання географії та її поділ. Дидактичні цілі домашньої роботи з географії та управління нею. Сутність домашнього завдання з географії та його види.						
Тема 3. Види та форми-підвиди позакласного навчання географії. Форми-підвиди систематичного позакласного навчання географії (факультативні заняття з географії, географічний гурток, шкільний красзнавчий музей, географічний клуб, співпраця з Малою академією наук (МАН) України, шкільний осередок Українського географічного товариства тощо). Форми-підвиди періодичного позакласного навчання географії (тиждень географії, географічна конференція, географічний вечір, географічна олімпіада, географічний турнір, географічні дебати). Форми-підвиди епізодичного позакласного навчання географії (географічна екскурсія, туристський похід тощо).	11	2	1			8
Тема 4. Методика організації і проведення позакласної та позаурочної форми навчання з географії у 6 класі. Огляд програм факультативних курсів 6 клас, рекомендованих МОН України, для реалізації варіативної складової навчальних планів. Очікувані результати навчально-пізнавальної діяльності: знаннявий, діяльнісний та ціннісний компонент. Методика проведення теоретичних та практичних занять курсу. Організація позаурочних спостережень учнів 6 класу за довкіллям.	9	2	1			6
Тема 5. Методика організації і проведення позакласної та позаурочної форми навчання з географії у 7 класі. Огляд програм факультативних курсів 7 клас, рекомендованих МОН України, для реалізації варіативної складової навчальних планів. Очікувані результати навчально-пізнавальної діяльності: знаннявий, діяльнісний та ціннісний компоненти. Методика проведення теоретичних та практичних занять курсу. Організація позаурочних спостережень учнів 7 класу за довкіллям.	5	1	1			3
Тема 6. Методика організації і проведення позакласної та позаурочної форми навчання з географії у 8 класі. Огляд програм факультативних курсів у 8 класі, рекомендованих МОН України, для реалізації варіативної складової навчальних планів. Структура програми «Основи топографічних знань». Очікувані результати навчально-пізнавальної діяльності: знаннявий, діяльнісний та ціннісний компонент. Методика проведення теоретичних та практичних занять курсу. Організація позаурочних занять учнів 8 класу.	5	1	1			3
Разом за модуль	56	11	8			37

Модуль 2						
Тема 7. Методика організації і проведення позакласної та позаурочної форми навчання з географії у 9 класі. Огляд програм факультативних курсів 9 класу, рекомендованих МОН України, для реалізації варіативної складової навчальних планів. Структура програми «Картографія». Очікувані результати навчально-пізнавальної діяльності: знаннясвий, діяльнісний та ціннісний компонент. Методика проведення теоретичних та практичних занять курсу. Організація позаурочних занять учнів 9 класу.	11	2	1			8
Тема 8. Методика організації і проведення позакласної та позаурочної форми навчання з географії у 10 класі. Огляд програм факультативних курсів 10 класі, рекомендованих МОН України, для реалізації варіативної складової навчальних планів. Структура програми «Основи геоінформаційних систем і технологій». Очікувані результати навчально-пізнавальної діяльності: знаннясвий, діяльнісний та ціннісний компонент. Методика проведення теоретичних та практичних занять курсу. Організація позаурочних занять та заходів з учнями 10 класу.	10	2	2			6
Тема 9. Методика організації і проведення позакласної та позаурочної форми навчання з географії у 11 класі. Огляд програм факультативних курсів 11 класу, рекомендованих МОН України, для реалізації варіативної складової навчальних планів. Структура програми «Загальна географія». Очікувані результати навчально-пізнавальної діяльності: знаннясвий, діяльнісний та ціннісний компонент. Методика проведення теоретичних та практичних занять курсу. Географічний практикум.	12	2	2			8
Тема 10. Географічні олімпіади і конкурси. Методичні поради до організації шкільних, районних (міських), обласних олімпіад з географії. Олімпіадні завдання з географії: теоретичні, практичні та тестові. Типи теоретичних завдань і їх комплектування. Репродуктивні, продуктивні, проблемні та творчі завдання. Як успішно виконати теоретичні завдання? Організація підготовки учнів до олімпіади. Тренувальні теоретичні завдання до шкільного (I-го) етапу.	10	2	1			7
Тема 11. Методика організації і проведення тижня географії в школі. Географічний тиждень, масова форма організації позакласної роботи. Методичні рекомендації проведення тижня географії у школі. Відкриття тижня географії. Орієнтовний план проведення тижня географії: змістовне і креативне планування. Навчально-виховні заходи з географії, конкурси, геовікторини,	10	2	2			6

сценарії заходів, свят.						
Тема 12. Методика організації і проведення туристично-краєзнавчої роботи. Зміст краєзнавчої роботи. Основні форми туристично-краєзнавчої роботи: екскурсія, подорожі, естафета, експедиції. Спортивне орієнтування. Туристично-краєзнавчі заходи. Наукова і практична спрямованість туристично-краєзнавчої роботи. Туристсько-краєзнавча робота як засіб конкретизації, доповнення і систематизації знань учнів. Цікаві географічні факти. Географічні рекорди.	6	2	1			3
Тема 13. Методика організації і проведення учнівських географічних науково-дослідних робіт. Навчальна програма курсу за вибором «Основи дослідницького пошуку». Форми науково-дослідної роботи учнів. Застосування проектної методики в позаурочній діяльності. Умови проведення конкурсу МАН. Методичні матеріали підготовки до Всеукраїнського конкурсу-захисту науково-дослідницьких робіт МАН України. Підготовка до конкурсу-захисту МАН.	5	1	1			3
Разом за модуль	64	13	10			41
Разом за семестр	120	24	18			78

6.2. Структура навчальної дисципліни (для заочної форми навчання)

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	Форма навчання:					
	Ус ь о го	у тому числі				
		ле кц ії	пр ак ти чн і (с ем ін ар сь кі)	ла бо ра то рн і	ін ди ві ду ал ьн а ро бо та	са мо ст ій на ро бо та
Модуль 1.						
Тема 1. Позакласна та позаурочна форма навчання як форма проведення навчання географії. Педагогічні цілі і завдання позакласного та позаурочного навчання географії. Дидактичні принципи позакласного та позаурочного навчання. Сучасні методики і освітні технології позашкільного та позакласного навчання географії. Оцінка ефективності позакласної роботи з географії. Науково-методичне забезпечення позашкільної освіти. Сучасні та інноваційні підходи	10,5	0,5				10

до організації позакласного та позаурочного навчання розрізі патріотичної та виховної компоненти.						
Тема 2. Позаурочна форма проведення навчання географії та її види. Домашня робота з географії, позаурочні спостереження учнів за довкіллям, позаурочні учнівські навчально-дослідницькі проекти з географії. Домашня робота (виконання домашніх завдань) з географії як основний вид позаурочної форми проведення навчання географії та її поділ. Дидактичні цілі домашньої роботи з географії та управління нею. Сутність домашнього завдання з географії та його види.	11,5	1	0,5			10
Тема 3. Види та форми-підвиди позакласного навчання географії. Форми-підвиди систематичного позакласного навчання географії (факультативні заняття з географії, географічний гурток, шкільний краєзнавчий музей, географічний клуб, співпраця з Малою академією наук (МАН) України, шкільний осередок Українського географічного товариства тощо). Форми-підвиди періодичного позакласного навчання географії (тиждень географії, географічна конференція, географічний вечір, географічна олімпіада, географічний турнір, географічні дебати). Форми-підвиди епізодичного позакласного навчання географії (географічна екскурсія, туристський похід тощо).	10,5	0,5				10
Тема 4. Методика організації і проведення позакласної та позаурочної форми навчання з географії у 6 класі. Огляд програм факультативних курсів 6 клас, рекомендованих МОН України, для реалізації варіативної складової навчальних планів. Очікувані результати навчально-пізнавальної діяльності: знаннявий, діяльнісний та ціннісний компонент. Методика проведення теоретичних та практичних занять курсу. Організація позаурочних спостережень учнів 6 класу за довкіллям.	11,5	1	0,5			10
Тема 5. Методика організації і проведення позакласної та позаурочної форми навчання з географії у 7 класі. Огляд програм факультативних курсів 7 клас, рекомендованих МОН України, для реалізації варіативної складової навчальних планів. Очікувані результати навчально-пізнавальної діяльності: знаннявий, діяльнісний та ціннісний компоненти. Методика проведення теоретичних та практичних занять курсу. Організація позаурочних спостережень учнів 7 класу за довкіллям.	11,5	1	0,5			10
Тема 6. Методика організації і проведення позакласної та позаурочної форми навчання з географії у 8 класі. Огляд програм факультативних курсів у 8 класі, рекомендованих МОН України, для реалізації варіативної складової навчальних	11	0,5	0,5			10

планів. Структура програми «Основи топографічних знань». Очікувані результати навчально-пізнавальної діяльності: знаннясвий, діяльнісний та ціннісний компонент. Методика проведення теоретичних та практичних занять курсу. Організація позаурочних занять учнів 8 класу.					
Тема 7. Методика організації і проведення позакласної та позаурочної форми навчання з географії у 9 класі. Огляд програм факультативних курсів 9 класу, рекомендованих МОН України, для реалізації варіативної складової навчальних планів. Структура програми «Картографія». Очікувані результати навчально-пізнавальної діяльності: знаннясвий, діяльнісний та ціннісний компонент. Методика проведення теоретичних та практичних занять курсу. Організація позаурочних занять учнів 9 класу.	10,5	0,5			10
Тема 8. Методика організації і проведення позакласної та позаурочної форми навчання з географії у 10 класі. Огляд програм факультативних курсів 10 класі, рекомендованих МОН України, для реалізації варіативної складової навчальних планів. Структура програми «Основи геоінформаційних систем і технологій». Очікувані результати навчально-пізнавальної діяльності: знаннясвий, діяльнісний та ціннісний компонент. Методика проведення теоретичних та практичних занять курсу. Організація позаурочних занять та заходів з учнями 10 класу.	10,5	0,5			10
Тема 9. Методика організації і проведення позакласної та позаурочної форми навчання з географії у 11 класі. Огляд програм факультативних курсів 11 класу, рекомендованих МОН України, для реалізації варіативної складової навчальних планів. Структура програми «Загальна географія». Очікувані результати навчально-пізнавальної діяльності: знаннясвий, діяльнісний та ціннісний компонент. Методика проведення теоретичних та практичних занять курсу. Географічний практикум.	10,5	0,5			10
Тема 10. Географічні олімпіади і конкурси. Методичні поради до організації шкільних, районних (міських), обласних олімпіад з географії. Олімпіадні завдання з географії: теоретичні, практичні та тестові. Типи теоретичних завдань і їх комплектування. Репродуктивні, продуктивні, проблемні та творчі завдання. Як успішно виконати теоретичні завдання? Організація підготовки учнів до олімпіади. Тренувальні теоретичні завдання до шкільного (I-go) етапу.	5,5	0,5			5
Тема 11. Методика організації і проведення тижня географії в школі. Географічний тиждень,	4,5	0,5			4

масова форма організації позакласної роботи. Методичні рекомендації проведення тижня географії у школі. Відкриття тижня географії. Орієнтовний план проведення тижня географії: змістовне і креативне планування. Навчально-виховні заходи з географії, конкурси, геовікторини, сценарії заходів, свят.						
Тема 12. Методика організації і проведення туристично-краєзнавчої роботи. Зміст краєзнавчої роботи. Основні форми туристично-краєзнавчої роботи: екскурсія, подорожі, естафета, експедиції. Спортивне орієнтування. Туристично-краєзнавчі заходи. Наукова і практична спрямованість туристично-краєзнавчої роботи. Туристсько-краєзнавча робота як засіб конкретизації, доповнення і систематизації знань учнів. Цікаві географічні факти. Географічні рекорди.	5,5	0,5				5
Тема 13. Методика організації і проведення учнівських географічних науково-дослідних робіт. Навчальна програма курсу за вибором «Основи дослідницького пошуку». Форми науково-дослідної роботи учнів. Застосування проектної методики в позаурочній діяльності. Умови проведення конкурсу МАН. Методичні матеріали підготовки до Всеукраїнського конкурсу-захисту науково-дослідницьких робіт МАН України. Підготовка до конкурсу-захисту МАН.	6,5	0,5				6
Разом за модуль	120	8	2			110
Разом за семестр	120	8	2			110

6.3. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Тема 1. Позакласна та позаурочна форма навчання як форма проведення навчання географії.	2	
2	Тема 2. Позаурочна форма проведення навчання географії та її види.	2	0,5
3	Тема 3. Види та форми-підвиди позакласного навчання географії.	2	
4	Тема 4. Методика організації і проведення позакласної та позаурочної форми навчання з географії у 6 класі.	1	0,5
5	Тема 5. Методика організації і проведення позакласної та позаурочної форми навчання з географії у 7 класі.	1	
6	Тема 6. Методика організації і проведення позакласної та позаурочної форми навчання з географії у 8 класі.	1	
7	Тема 7. Методика організації і проведення позакласної та позаурочної форми навчання з географії у 9 класі.	1	
8	Тема 8. Методика організації і проведення позакласної та позаурочної форми навчання з географії у 10 класі.	1	

9	Тема 9. Методика організації і проведення позакласної та позаурочної форми навчання з географії у 11 класі.	1	
10	Тема 10. Географічні олімпіади і конкурси.	1	
11	Тема 11. Методика організації і проведення тижня географії в школі.	1	0,5
12	Тема 12. Методика організації і проведення туристично-краєзнавчої роботи.	1	
13	Тема 13. Методика організації і проведення учнівських географічних науково-дослідних робіт.	2	0,5
Разом		18	2

6.5. Індивідуальні завдання (у разі потреби)

Індивідуальні завдання не передбачені за навчальним планом.

7. ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, ВИКОРИСТАННЯ ЯКИХ ПЕРЕДБАЧАЄ НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА (у разі потреби)

Технічні засоби: мультимедійна техніка, Інтернет ресурси з доступом під час лекції; Дидактичні матеріали: електронні варіанти навчально-методичних матеріалів, завдання для модульного та підсумкового контролю, матеріали лектора до дисципліни в системі віртуального навчання «Moodle».

Програмне забезпечення наявне в комп'ютерних класах та індивідуальне у студентів і викладачів.

8. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основна література

1. Кoberнік С.Г, Коваленко Р.Р. Скуратович О.Я. Методика навчання географії в загальноосвітніх навчальних закладах: посіб. для вчителя. – К.: Навчальна книга, 2005.
2. Чубрей О.С. Система підготовки майбутніх учителів географії до професійної діяльності на засадах компетентнісного підходу: монографія. Чернівці: Технодрук, 2020. - 376 с.
3. Концепція навчання географії України в основній та старшій школі / за заг. ред. д-ра пед. наук О.М. Топузова та канд. пед. наук О.Ф. Надтоки. – К.: ТОВ “КОНВІ ПРІНТ”, 2018.
4. Самойленко В.М. Методика навчання географії: Навчальний посібник-практикум / В.М. Самойленко, Л.П. Вішнікіна, Т.С. Япринець. – Полтава: ПП Шевченко, 2014.
5. Топузов О.М., Самойленко В.М., Вішнікіна Л.П. Загальна методика навчання географії: підручник. - К.: Картографія, 2012.

Додаткова література

1. Самойленко В.М. Навчання географії: Понятійно-термінологічний словник (з грифом МОН України) / В.М.Самойленко, Я.Б.Олійник, Л.П.Вішнікіна, І.О.Діброва. – К.: Ніка-Центр, 2015.
2. Навчальна програма курсу “Географічний простір Землі” рівень стандарту та профільний рівень.–URL:<https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/navchalni-programi/navchalniprogrami-dlya-10-11-klasiv>.

**Результати перегляду
робочої програми навчальної дисципліни**

Робоча програма перезатверджена на 2020/ 2021 н.р. без змін; зі змінами (Додаток 1).
21 (потрібне підкреслити)

протокол № ____ від « ____ » _____ 20 ____ р. Завідувач кафедри _____ Поп С.С.
(підпис) (Прізвище
ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20 ____ / 20 ____ н.р. без змін; зі змінами (Додаток ____).
(потрібне підкреслити)

протокол № ____ від « ____ » _____ 20 ____ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище
ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20 ____ / 20 ____ н.р. без змін; зі змінами (Додаток ____).
(потрібне підкреслити)

протокол № ____ від « ____ » _____ 20 ____ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20 ____ / 20 ____ н.р. без змін; зі змінами (Додаток ____).
(потрібне підкреслити)

протокол № ____ від « ____ » _____ 20 ____ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище
ініціали)

Додаток 2.

1. Сутність педагогічної технології, її структура.
2. Зміст понять: «освітні технології», «педагогічні технології», «технології навчання», «технології виховання», «персоніфіковані технології».
3. Фактори, що сприяють впровадженню нових педагогічних технологій.

4. Історія виникнення особистісного підходу в педагогіці.
5. Зміст особистісно-орієнтованого навчання.
6. Історія виникнення «Вальдорфської педагогіки», її мета і завдання.
7. Особливості «навчання за епохами».
8. Вимоги до особистості педагога у «Вальдорфській педагогіці». Роль батьків у вихованні за Вальдорфською технологією.
9. Історія виникнення технології розвивального навчання.
10. Основні положення системи розвивального навчання Л.Виготського.
11. Головні цілі та завдання розвивального навчання.
12. Історія виникнення програмованого навчання.
13. Основні положення програмованого навчання.
14. Програма та крок програми як основні компоненти програмованого навчання.
15. Лінійна, розгалужена та комбінована програми у програмованій технології навчання.
16. Засоби програмованого навчання. Переваги та недоліки застосування комп'ютерної техніки у навчальному процесі.
17. Історія виникнення модульної організації навчання.
18. Організація навчально-виховного процесу за модульною технологією навчання.
19. Способи створення проблемної ситуації.
20. Методи і форми проблемного навчання.
21. Сутність, зміст, функції, вимоги до застосування гри у навчанні.
22. Класифікація педагогічних ігор.
23. Навчальна ділова гра як складова ігрової технології навчання.
24. Аналіз виробничих ситуацій як складова ігрової технології навчання.
25. Ігрове проектування як складова ігрової технології навчання.
26. Інтелектуальні ігри як складова ігрової технології навчання.
27. Розігрування ролей як складова ігрової технології навчання.
28. Історія виникнення проектної технології навчання.
29. Зміст, мета і завдання проектної технології навчання.
30. Основні положення проектної технології навчання.